

Lélekegyenesek és gondolatomócsingok

PORKOLÁB ÁDÁM

Este van, esetleg reggel – mit számít?

Az azonban biztos, hogy az utolsó ködfoltokkal terhelt csillámpor-szemcse is szertefoszlott már. Furcsán üresnek érzem magam... csak a döndülő ajtó meg a gusztustalan szavak... éppen negyedórája. A második emeleti panellakásban ezen a napon lélekegyenesek görbültek meg és gondolatainkat agyunk sötét síkátoraiban fosztogató gondolatomócsingok erőszakolták meg.

Akkor sem! Kibírom úgyis... a mobilja amúgy is ki van kapcsolva. Már próbáltam. Nem újdonsült vendég nálam a magány. Legalább nekünk biztos alapokon épült fel a kapcsolatunk. És most újra itt van... Most mit csináljak? Csak még egy utolsó cigit, aztán jöhet a százfűlé.

Én hülye állat! Most hogyan? Ej már, térj észhez! Jól gondold meg, mit csinálsz! Hiszen megszokható minden. Azok a vadállatok is, akik fogságba kerültek, egy idő után már vissza sem tudnának térni a vadonba, mert azonnal elpusztulnának. De ha ez így van, akkor lehet, hogy nekem nem is olyan rossz?

Mit élveztem annyira Hagymaszájú Tóbiás mellett? Gondolkodom valamin. Mélyen elvonulok agyam legmélyebb, leglepcsesebb zugaiba. Csónakázok a szörnyűséges trágyalében. Ijesztő, ahogyan néha-néha meginog a ladikom. Lássuk csak. Az mondjuk tetszett, hogy megtanulta egy ötösért a telefonkönyvet egyetemista korában, mint Kazal László. Amikor fel kellett mondania, a hülye megakadt a Heckler névnél, és percekre keresztül azt hápogta, mint egy belőtt kacsza. Hát igen, mondjuk humora az volt. Emellett mesteri cselekkel tudta meghazudtolni magát.

Most pedig – jóval a sírás, jóval az értelmesnek ható, önző érvek után – moshatom le egyedül a szempillaspirál és az alapozó harci maszkját az arcomról. Az afrikai törzsek sírva kapnának utánam. Nem! Vannak tabuszavak, amikre nem szabad gondolnom: szerelem, rózsa, érzelem, veszekedés, könny, féltékenység, gyűű, gyerek.

De kérem, én itt sem voltam! Csak suhantam a fejemben, mint Sandra Bullock abban az idéltlen szépségkirálynős filmjében... igazából gondolatban eveztem közben. Attól még, hogy én itt voltam, bizonyos *elemeim*... még... Istenem, de szégyellem! Hát semmi újszerű nem jut eszembe egy ilyen helyzetben? Vajon gondolt-e már valaki a *szaloncukorra* közben? Most már tényleg az utolsó. A cigi is. De ezt a szar helyzetet sem hagyom újra megtörténni. De mégis, míg talpra állok, kell valami pótcselekvés. Csak így nem lehet, ennek biztosan megvan a módja. Legalább itthon történt, és én újra átvészelttem.

– Gyóztél, cseszd meg! Most boldog vagy? Hiányzol és szarul érzem magam. Ezt akartad hallani? Csak ... – hörgöm a hangpostára.

A műanyag ketyere nem válaszol.

Hát így hogy mondjam el neki, hogy újraolvastam tegnap? Illetve csak az egyik rövidke írását... Jobban belegondolva talán mégis: őt olvastam *újra*. Tudom, hogy most mosolyog, akárhol is van, mert tudja, hogy mit szoktam mondani neki viccelve. Ő rossz író, az egyik legnehezebben emészthető alkotó. Igazi amatőr, a szó nemesebbik értelmében. Nem is tagadom, nehezen viseltem, amikor olvastam azt a borzalmat. Eleinte próbáltam valami mellézköngét felfedezni, a szavak mögé látni valami olyasmit, amely tudatosságra utal. Azt írja egyik sorában: „*Újból csónakba szálltam, de felborít a gondolatörvény, a napi sokaság.*” Én éreztem, ez jó: ízes gondolatritmus kezdődik, aztán egyaránt van benne metafora és szimbólum. De ez csak mesteri hegedűvonás egy olyan zongoradarabban, ahol nem írtak szólámat az ő hangszerére.

De ő mégis csak írta és írta a sablonos, túllontúl komolykodó sztorijait olyan hangnemben, mintha egy kótyagos matróz próbálná összefoglalni a politológiai lexikont – közvetlenül felkelés után. De tudtam, mégis jól tette, hogy megpróbálta. Én is így csináltam volna. Tényleg, vajon miért hittük, hogy együtt kibeszélhetjük és megoldhatjuk a világ összes problémáját, ketten leírhatunk mindent?

Mindketten annyira lelkesek voltunk egy órája! Mondjuk mindig így indult. Ha belekezdünk valamibe, akkor gyújtópontig forrtunk: ő végül kitaróbb volt, mint én. Ő lépett először. Talán tisztelnem kellene őt érte. Ő okosabb volt, rájött, hogy nem szabad mindenáron másoknak bizonyítania. De akkor is, ilyen könnyen nem szabadulhat meg tőlem!

Szürke minden, de *tudom*, hogy vannak színek körülöttem. Csak nem látok egyet sem. A sárga tapéta, amelyet együtt választottunk az őrület határán, citromillatú. De alatta a panelbeton szürke és porszagú: elnyeli előlem az ég tükörfoncsorját. Meg a gazdaságosan izzó, csillagoknak csúfolt szpotlámpákat. Meg a tüdőroppantó városi levegőt. Meg őt. Én meg itt vagyok, bedobozolva és csomóra kötve az Elhagyatottságnak.

Most ecetízű bennem minden. Bensőm maró szaga az orromon párolog

ki, egyenest a zsebkendőhalmazba. Mantrázom újra és újra: „Hiszek a sorsszerűségben; az igazi, mindent elsöprő szerelemben. Abban, hogy a szeretet mindent legyőz. Abban, hogy mindig lesz egy barát, aki felnyitja a szememet, ha butaságot csinállok. Abban, hogy a sokat sanyargatott árvák végül boldog feleségek lesznek. Abban, hogy a rút kiskacsából mesés szép hatyú lesz és elhiszem azt is, hogy a szegény fiú elnyerheti a gazdag török basa lányának a kezét.”

Darálom, mint nagyanyám a süteménytészta gyermekkoromban. De nem hiszem, csak hinni *akarom*. Nehéz hinni a mesékben, ha nemrég három, éppen erre kószáló, lila tenyéryom ugrott a hátad közepére. Meg a hasadra. Újból csónakba szálltam, a mocsárrá összeálló lelki kanáliszt szelem át a fejemben, de kiránt a gondolatörvényből a napi teendő sokaság. És akkor, a föld poráig alázt és félajult valaki, aki voltam, egyszerre csak nővé vált. Ez mindig csak *utána* történt meg, közben sohasem.

Olyan komor itt minden, főleg, mióta elment. Talán egy-két virág... Imádom a virágokat, ezek a dolog Isten szemét gyönyörködtető ajándékainak egyike. Ápolni, nevelni őket csaknem olyan, mint a gyereke nevelés. Levágni egy virágot csak azért, hogy valakinek örömet okozzunk – bűn. Vajon mit szólna egy *hasonló* délceg dalia, ha csak azért, mert pompázatos és nekem imponál, egyszer csak kettészakítanám? Éppen ebből a meggondolásból minden egyes virágot, ami a kezem közül kerül ki, jó előre meggyászolok: hisz tudom, mi lesz a sorsuk. Vagy egy sötét sírban oszlanak el a testtel együtt, vagy egy csinos kis porcelánvázában rothadnak el. A végeredmény ugyanaz.

Miért nem lehet őket csak úgy csodálni a természetes valójukban? Miért nem lehet csak elfogadni engem természetes valómban? De hiszen ez hülyeség: az emberek nem lehetnek virágok! Ha így lenne, csak egyszer szenvednének. Nálunk pont fordított a dolog. Az emberek nem a földből nőnek ki, ellenkezőleg. Éppen a *földbe* tartanak. Talán csak az a közös bennünk, hogy felemelkedve kapaszkodunk mi is az életbe, akár csak ők.

Újabb gondolatfoszlány. Hol is hallottam már azelőtt az érzelmi zsarolásról? Még az egyetemen, egy angol darabban olvastam: „*Tremero! Meglásd még, örök bölcsességre vall / ellenséged saját rossz hírét hintni reá és tenmagad nyűgjeibe / hempergetni őt.*” Az emberi természet sajátja, hogy ha elégszer mondják, akkor egyszer úgy is elhiszi, hogy silány – és végül tényleg az is lesz. De vajon én elégszer hittem-e magam ócskának, hasztalannak, butának vagy féregnek ahhoz, hogy célt érjen a felém suhantott szólándzsa? És ha igen, akkor meddig falhatom fel magamat, mint az örkényi kígyó? Tényleg, mennyit emészthetek meg önmagamból? A bokámat? Az ökörtérdemet?

És vajon pusztán az, hogy utálok magamat, elégséges-e ahhoz, hogy ide temessem magam a párnák közé? Végül is. Ez sem rosszabb fajta magány,

mint... akkor meg miért ne? Hátha így végre mindenki kötelességének érzi majd, hogy lerója a végső tiszteletét. Elvégre „halottunk” fiatal volt, okos. Most persze már kedvesnek említi mindenki: elhunytunkról, oszladozó hústömegünkről, bűzölgő szövetcsomónkról, szerves hulladékkötegünkről vagy jót, vagy semmit. Megható, szép klisék, pedánsan feketébe öltözött tömeg, lágy sirató zeneszó. Ha itt és most történne meg mindez, a pap bizonyára gyorsan letudná a kötelező kört, aztán sietne is haza, hogy elcsípje a kedvenc focicsapata soron következő meccsét. Hát ennyi volt, együnk valamit. Köszönöm szépen mindenkinek, hogy pár perce történő agyhelyen-verésemén részt...

Bíró úr, tiltakozom! Mégsem szeretnék még meghalni. Csak ha majd egy fancsali, fénytelen alak jelenik meg a sír előtt, akinek virálgalántákkal teli doboz van a kezében, és lesepri a sok giccses koszorút a sírról. Így akartam volna mindent...

Egyébként idegesít ez a szürkesség, ez a kibírhatatlan *egyhangosság*! De hisz lehet talán még! Talán ha újból... És ha végre felvinné azt a telefont! Ha esetleg kaphatnék... az nagyon jó lenne. Talán ha többet... és mindezt úgy, hogy... Hogyan is? Hogy közben nem rendelem neki alá magam teljesen, nem beszelnék mindig a munkahelyi dolgokról, nem rettegnék attól, mi lesz, ha nem ugrok neki azonnal, meg ehhez hasonlók? Úgy még működhet. Máshogy nem. De mi van, ha mégis? Mert lehet, hogy csak most utoljára fordult ki önmagából. Igaz, hogy önző lett, de hisz a szerelmesek azok. Az önzőséget egy szerelmesnek nem róhatjuk fel – én miért tenném?

Engem sem kellett félteni, mert őrülden feltékeny voltam rá. Ez az én nagy hibám, és korántsem biztos, hogy ő meg az a nő... De talán a fene nagy „hetedik érzékem” sugallata sarkallt a hisztikre. Úgyis megértené, ha elmagyarázhatnám neki, hogy mindent csak azért csináltam, mert féltettem őt. Úgy vigyáztam kettőnkre, mint a pingvin a szárnyaira vagy a hinta a benne himbálódzó gyerekekre.

Mert beláthatja, hogy még mindig van közünk egymáshoz. Hogy néha még a hegeket is be lehet gyógyítani. Elvégre nem tagadhatja, hogy fiatalok vagyunk, egymást csiszoló kis kavicsok. Túl büszkék és lázadók ahhoz, hogy gyémántnak nevezzük magunkat, ámde legbelül tudjuk, hogy többek vagyunk, mint egy porba hullt, szürke, hideg, élettelen anyag.

Tökéletes páros vagyunk még mindig. Ő tele van kérdésekkel, én pedig mindig kész vagyok válaszokkal felelni rájuk. Ő sebzett és én is, így hát egymást gyógyítgatjuk és tanítgatjuk. Titkon remélem, hogy néha gondol rám, mert hát ő alapvetően sziporkázó, éles elme, csak eddig hiányzott belőle a kalandvágy. Talán rosszkor találkoztunk, rossz helyen? Mindig ezt kérdezem magamban.

Most hirtelen furcsa, éles fájdalom hasít felém, furán imbolyog minden. Egy csattanásszerű hang visítja fel a semmiföldje csendjét. Elviselhetetlenül

vakító ez az erős sötétség.

Már szinte cirókál, ahogyan a csuklómba mar.

Mondtam, hogy megváltozott.

palócföld

IRODALMI, MŰVÉSZETI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT 98/2

Palócföld 1998/2. A borítón Lóránt János munkája.